

הסוף של כלם והסיום של כלם - (דברים כח) והשיבך ה' מצרים באניות בדרך אשר אמרתי לך לא תסיף עוד לראתה והתמפרתם שם לאיביך לעבדים ולשפחות ואין קנה. פאן הבטחות ונחמות שעתידי הקדוש ברוך הוא לעשות לישראל בסוף הימים. והשיבך ה' מצרים באניות - ההבטחה לשוב ולעשות נסים ואותות שעשה הקדוש ברוך הוא במצרים בימים הראשונים, כמו שנאמר (מכה י) כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות.

באניות - כאן הוא, כמו שאמרתי, שאתה דורש בעניות, שתכלה הפרוטה מן הפיס. אבל עתידים כל בני העולם לבא על ישראל על ספינות הים, ויחשבו להשמיד אותם מן העולם, וכלם יטבעו בתוך הים, כמו שעשה בימים הראשונים.

ושם היא שמחה גדולה. כתוב כאן באניות, וכתוב שם (ישעיה מג) באניות ונתם. מה להלן רנה - אף כאן רנה.

בדרך אשר אמרתי לך. מיום שנברא העולם לא גלה הקדוש ברוך הוא את גבורתו להראותה בעולם ושעת רצון, אלא באותה דרך. כי כאשר ראיתם את מצרים - באותו דרך, ובאותו גון יעשה לך.

שחרי לאחר מכל שאר הצדדים יתכנסו על ישראל, ויחשבו ישראל, שבזמן הזה יאבדו, והם מכורים ליריביהם. זהו שכתוב (דברים כח) והתמפרתם שם. לא כתוב ונמפרתם, אלא והתמפרתם, בלבבכם תחשבו שאתם מכורים, ואין זה כף, שחרי כתוב ואין קנה, ואין מי שיכול לשלט עליהם.

למען תשכילו את כל

סופא דכולהון וסיומא דילהון, והשיבך ה' מצרים באניות בדרך אשר אמרתי לך לא תסיף עוד לראתה והתמפרתם שם לאיביך לעבדים ולשפחות ואין קנה. הכא הבטחות ונחמות, דזמין קודשא בריך הוא למעבד לישראל בסוף יומיא. והשיבך ה' מצרים באניות, אבטחותא לאתבא ולמיעבד נסין ואתין דעבד קודשא בריך הוא במצרים, ביומין קדמאין. כמה דאת אמר (מכה י טו) כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות.

באניות, הכא איהו, כמה דאמרתי, דאת דריש בעניות, שתכלה פרוטה מן הפיס. אבל, זמינן כל בני עלמא למיתי עלייהו דישראל על ספינן דימא, ויחשבו לשיצאה לון מן עלמא, וכלהו טביעין גו ימא, כמה דעבד ביומין קדמאין.

ותמן איהו חדוה סגיאה. פתיב הכא באניות, וכתוב התם (ישעיה מג יד) באניות ונתם. מה להלן רנה אף כאן רנה.

בדרך אשר אמרתי לך. מן יומא דאתברי עלמא, לא גלי גבורתיה קודשא בריך הוא לאתחזאה בעלמא, ושעתא דרעותא, אלא בהוא דרך. כי כאשר ראיתם את מצרים, באותו דרך, ובהוא גוונא יעביד לך.

דהא לבתר מכל שאר סטרין יתפנשו עלליהו דישראל, ויחשבו ישראל, דבזמנא דא יתאבדון, ואינון זבינן לבעלי דבביהון, הדא הוא דכתיב, והתמפרתם שם, ונמפרתם לא כתיב, אלא והתמפרתם, בלבבכו תחשבו דאתון זבינן, ולאן הכי, דהא ואין קונה פתיב, ולית מאן דיכיל לשלטאה עלייהו.

וכך דא, לסוף יומיא. ותלייא פולא בתיובתא. וכך זה לסוף הימים, והכל תלוי בתשובה, והכל נסתר, כפתיב (שם כט) למען תשכילו את כל

וְכוּלָּא סְתִים. כְּמָא דְכְּתִיב, לְמַעַן תִּשְׁפִּילוּ אֶת כָּל אֲשֶׁר תַּעֲשׂוּן. מֵאֵן דְּאִית לִיה לְבָא, יִסְתַּכַּל וְיִדַע לְאַתְבָּא לְמֵאֲרִיָּה.

אָמַר לִיה ר' שְׁמַעוֹן, בְּאֵן אֶתְר אֲתַגְלִיָּיא פּוֹרְקָנָא דִישְׂרָאֵל בְּהַנִּי קַלְלוֹת. אָמַר, אֲשַׁגַּח וְדִיִּיק, דְּוִכְתָּא בִישָׂא מְפֻלְהוּ, תַּמְּן הוּי. אֲשַׁגַּח וְדִיִּיק וְאַשְׁפַּח, דְּכְּתִיב, וְהָיו חֲיִיךְ תְּלָאִים לְךָ מִנְגַד וּפְחַדְתָּ לִילָה וְיוֹמָם וְלֹא תֵאֱמִין בְּחֲיִיךְ. וְאַף עַל גַּב דִּידְעֵי חֲבָרְיָא זְמַן, אֵינוֹן חַיִּים, תְּלוּיִן קַמָּן וְסִפִּיקָן. וְעִיקְרָא אִיהוּ וְיִצִּיבֵן מְלִין.

בְּתַב פְּתָקָא לְעִידָן רַמְשָׂא, וְשׁוּיָה בְּפוּם שְׁפַנִּינָא, וְאַזְלַת לְגַבִּיָּה דְרַבִּי יוֹסִי, דְהָהוּ בְדוּכְתִיָּה, וְעִינוּי מַחְכָּאן. כִּיּוֹן דְחֲמָא לָהּ, אָמַר, שְׁפַנִּינָא. כְּמָא אֶתְ מְהֵימְנָא מְפַל עוֹפָא דְשְׁמַיָּא, קָרָא עֲלֵיהּ, (בְּרַאשִׁית ח י"א) וְתַבָּא אֱלִיו הַיּוֹנָה לְעַת עָרַב וְהִנֵּה עֲלָה זֵית טָרֶף בְּפִיָּה.

נְטִיל פְּתָקָא, וְעָאֵל לְגַבִּי חֲבָרְיָא, וְאַחֲמֵי לוֹן. וְסַחֵי לוֹן עוּבְדָא, תְּוֹוהוּ. בְּכַה רַבִּי יְהוּדָה וְאָמַר, ווי, אָף עַל גַּב דְּלָא יִדְעִינָן לִיה, (קְהֵלֶת י"א) מְקוּם שְׁיַפּוּל הָעֵץ שָׁם יְהוּא. אֶתְר דְּבַר יוֹחָאי תַּמְּן, חֲבָרְיָא בְּהַדִּיָּה, וּמִתְעַרְיִן מְגִיָּה וְאוּלְפִין מְגִיָּה.

וּבָאָה נְפִשֵׁיהּ דְּבַר יוֹחָאי, דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עַבִּיד עֲמִיָּה נְסִין, וְאִיהוּ גְזִיר, וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מְקַיִים. וְעַתִּיד לְמַהוּי רִישָׁא לְצַדִּיקְיָא, דִּיתְבִּי בְּגַנְתָּא דְעַדָּן. וְיִקְבַּל אִפִּי שְׁכִינְתָּא, וְיַחֲמֵי לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְיִשְׁתַּעֲשַׁע עִם צַדִּיקְיָא, וְיִימָא לָהּ, (תְּהִלִּים צ"ה ו) בָּאוּ נִשְׁתַּחֲוּהוּ וְנִכְרַעָה נִבְרַכָּה לְפָנֵי ה' עוֹשֵׁנוּ.

כִּי יִנְצוּ אַנְשִׁים (דְּבָרִים כ"ה י"א), אֵלִין מִיכָא"ל וְסַמָּא"ל. וְנִגְפּוּ אִשָּׁה הָרָה, דָּא

אֲשֶׁר תַּעֲשׂוּן. מִי שֵׁישׁ לוֹ לֵב, יִסְתַּכַּל וְיִדַע לְשׁוּב לְרַבּוֹנוּ.

אָמַר לוֹ רַבִּי שְׁמַעוֹן, בְּאִיָּה מְקוּם הַתְּגַלְתָּה גְּאֵלַת יִשְׂרָאֵל בְּקַלְלוֹת הַלָּלוּ? אָמַר, הַשְּׁגַח וְדִיִּיק, מְקוּם רַע מְכֻלָּם, שָׁם זֶה יִשְׁנוּ.

הַשְּׁגַח וְדִיִּיק, וּמִצָּא שְׁכֵתוּב (ש"ס כ"ח) וְהָיו חֲיִיךְ תְּלָאִים לְךָ מִנְגַד וּפְחַדְתָּ לִילָה וְיוֹמָם וְלֹא תֵאֱמִין בְּחֲיִיךְ. וְאַף עַל גַּב שְׁהַחְבָּרִים יוֹדְעִים הַזְּמַן, אוֹתָם חַיִּים תְּלוּיִים לְפָנֵינוּ וּמִסְפָּקִים, וְזָהוּ עָקֵר, וְהַדְּבָרִים יִצִּיבִים.

בְּתַב פְּתָק לְעַת עָרַב, וְשָׁם אוֹתוּ בְּפִי הַיּוֹנָה, וְהִלְכָה אֵל רַבִּי יוֹסִי, שְׁהִיָּה בְּמְקוּמוֹ וְעִינוּי מִצְפּוֹת. כִּיּוֹן שְׂרָאָה אוֹתָהּ, אָמַר: יוֹנָה, כְּמָה אֶתְ נֶאֱמָנָה מְפַל עוֹף הַשָּׁמַיִם. קָרָא עֲלֵיהּ, (בְּרַאשִׁית ח) וְתַבָּא אֱלִיו הַיּוֹנָה לְעַת עָרַב וְהִנֵּה עֲלָה זֵית טָרֶף בְּפִיָּה.

נְטִיל הַפְּתָק, וְנִכְנַס לְחֲבָרִים וְהִרְאָה לָהֶם, וְסַפֵּר לָהֶם הַמַּעֲשֵׂה. תְּמַהוּ. בְּכַה רַבִּי יְהוּדָה וְאָמַר: ווי! אָף עַל גַּב שְׁאִינְנוּ יוֹדְעִים עֲלֵיו - (קְהֵלֶת י"א) מְקוּם שְׁיַפּוּל הָעֵץ שָׁם יְהוּא. הַמְּקוּם שְׁשָׁם בַּר יוֹחָאי, הַחֲבָרִים עֲמוּ, וּמִתְעוֹרְרִים מְמַנּוּ וְלוּמְדִים מְמַנּוּ.

אֲשֶׁרִי נִפְשׁוּ שֶׁל בַּר יוֹחָאי, שְׁהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא עוֹשֵׂה עֲמוּ נְסִים, וְהוּא גּוֹזֵר - וְהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מְקַיִם, וְעַתִּיד לְהִיּוֹת רֹאשׁ לְצַדִּיקִים שְׁיֹשְׁבִים בְּגֵן עֵדֶן. וְיִקְבַּל פָּנָי שְׁכִינָה, וְיִרְאָה אֶת הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, וְיִשְׁתַּעֲשַׁע עִם הַצַּדִּיקִים, וְיֹאמַר לָהֶם: בָּאוּ נִשְׁתַּחֲוּהוּ וְנִכְרַעָה נִבְרַכָּה לְפָנֵי ה' עוֹשֵׁנוּ.

כִּי יִנְצוּ אַנְשִׁים - אֵלוּ מִיכָאֵל וְסַמָּאֵל. (שְׁמוֹת כ"ה) וְנִגְפּוּ אִשָּׁה הָרָה

כִּי יִנְצוּ אַנְשִׁים (דְּבָרִים כ"ה י"א), אֵלִין מִיכָא"ל וְסַמָּא"ל. וְנִגְפּוּ אִשָּׁה הָרָה, דָּא

- זו פְּנִסַת יִשְׂרָאֵל וְיִצְאוּ יְלָדֶיהָ
 - בְּגָלוֹת. עָנוּשׁ יַעֲנֶשׁ - זֶה סִמָּאל.
 כַּאֲשֶׁר יִשִּׁית עָלָיו בַּעַל הָאִשָּׁה -
 זֶה הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא.

יוֹסֵף, מִשְׁלֹו נָתַנו לוֹ. הִפָּה שְׁלֹא
 נִשְׁק לְעִבְרָה - (בראשית מא) וְעַל פִּיךָ
 יִשְׁק כָּל עַמִּי. וְסוּד הַדְּבָר, מִמְּנוּ
 נִזוֹן כָּל הָעוֹלָם, וּמִמְּנוּ פּוֹרְחוֹת
 הַנְּשָׁמוֹת לְכָל.

הַצֹּאֵר שְׁלֹא הִרְפִּין לְעִבְרָה -
 וַיִּשֶׂם רַבֵּד הַזֶּהֱב עַל צֹאֲרוֹ. וְסוּד
 הַדְּבָר, שֶׁשׁ דְּרָגוֹת שֶׁהֵן לְמַעְלָה
 מִמְּנוּ, וְכֹלָם מְשַׁפְּעִים לוֹ שֶׁפַע
 טוֹב מִהַעֲתִיק הַקְדוּשׁ.

וְזֶהוּ סוּד שֶׁל זֶה"ב, שֶׁהִיא אַרְבַּע
 עֶשְׂרֵה שָׁל כָּל אַחַת וְאַחַת מֵאוֹתָן
 שְׁבַע דְּרָגוֹת, כְּלוּל מִרְחָמִים וְדִין.
 וְזֶהוּ סוּד שֶׁאֲמָרוּ בְּעַלֵי הַמִּשְׁנָה,
 סִפָּה שֶׁהִיא גְבוּהָה לְמַעְלָה
 מִעֲשָׂרִים אֲמָה - פְּסוּלָה. מִשׁוּם
 שֶׁכָּל אֶחָד וְאֶחָד כְּלוּל מִרְחָמִים
 וְדִין, וְאִם הִיא לְמַטָּה מִעֲשָׂרָה -
 פְּסוּלָה, מִשׁוּם שֶׁאֵינָה כְּלוּלָה
 מִרְחָמִים וְדִין.

הַגּוֹנֵף שְׁלֹא הִרְפִּין לְעִבְרָה - (שם)
 וַיִּלְבַּשׂ אֹתוֹ בְּגָדֵי שֵׁשׁ. הֵינּוּ סוּד
 שֶׁל ו"ו שֶׁל הַשֵּׁם הַקְדוּשׁ. הַרְגְּלִים
 שְׁלֹא הִלְכוּ לְדַבֵּר עִבְרָה - וַיִּרְכַּב
 אֹתוֹ בְּמִרְכָּבַת הַמִּשְׁנָה. מִשׁוּם
 שֶׁיֵּשׁ מִרְכָּבָה עֲלִיּוֹנָה וּמִרְכָּבָה
 תַּחְתּוֹנָה, וְיוֹסֵף זָכָה לַשְּׁתֵּי־הֵן,
 מִשׁוּם שֶׁשָּׁמַר עַל הַבְּרִית הַקְדוּשׁ.
 שַׁבָּת, ש' בַּת. בְּזִמְנָן שֶׁיִּתְחַבְּרוּ
 שְׁלֹשֶׁת הָאֲבוֹת עִם הַמַּלְכוּת,
 שֶׁהִיא ב"ת, תִּקְרָא שַׁבָּת.

וַיִּטַּע אֶשֶׁל בְּבֵאֵר שְׁבַע. הַקְּצוּץ
 שֶׁקָּצַץ אָדָם הָרֵאשׁוֹן, תִּקְנֹו
 אֲבָרָהֶם, וְהוּא בְּבֵאֵר שְׁבַע, שֶׁהִיא
 הַמַּלְכוּת. ז"ה אֶש"ל, צְבִיעֵי
 מַדּוֹת, שֶׁהֵם חַגְ"ת "אָדָם" שֶׁחַד
 "לְבָן, הַמְּשִׁיף לָהּ מֵהֶם, בְּסוּד
 (בראשית כט) שְׁלֹשָׁה עֲדָרֵי צֹאן
 רֹבְצִים עָלֶיהָ.

פְּנִסַת יִשְׂרָאֵל וְיִצְאוּ יְלָדֶיהָ בְּגָלוֹת. עָנוּשׁ יַעֲנֶשׁ,
 דָּא סִמָּא"ל. כַּאֲשֶׁר יִשִּׁית עָלָיו בַּעַל הָאִשָּׁה,
 דָּא קוּדְשָׁא בְּרוּךְ הוּא.

יוֹסֵף, מִדִּילֵיהּ יְהָבו לֵיהּ. פּוּמָא דְלֹא נִשְׁק
 לְעִבְרָה, (בראשית מא מ) וְעַל פִּיךָ יִשְׁק כָּל
 עַמִּי. וְרִזָּא דְמַלְהָ, מִנִּיהּ אֲתִזֵּן כָּל עַלְמָא, וּמִנִּיהּ
 פְּרַחֲזִין נִשְׁמַתִּין לְכוּלָּא.

הַצֹּאֵר שְׁלֹא הִרְפִּין לְעִבְרָה, (שם מא מב) וַיִּשֶׂם
 רַבֵּד הַזֶּהֱב עַל צֹאֲרוֹ. וְרִזָּא דְמַלְהָ,
 שִׁית דְּרָגִין דְּאֵינּוֹן לְעִילָא מִנִּיהּ, וְכוּלְהוּ נְגִדִין
 לֵיהּ נְגִידוֹ טְבָא מַעֲתִיקָא קְדִישָׁא.

וְדָא הוּא רִזָּא דְזֶה"ב דְּאֵיהּ אַרְבִּיסֵר דְּכָל חֲדָא
 וְחֲדָא, מֵאֵינּוֹן שְׁבַעַה דְּרָגִין, כְּלִילָא
 מִרְחָמֵי וְדִינָא. וְדָא הוּא רִזָּא, דְּאֲמָרוּ מֵאֲרִי
 מִתְנִיתִין, סוּפָה שֶׁהִיא גְבוּהָה לְמַעְלָה מִעֲשָׂרִים
 אֲמָה פְּסוּלָה. בְּגִין דְּכָל חֲדָא וְחֲדָא, כְּלִילָא
 מִרְחָמֵי וְדִינָא, וְאִם הִיא לְתַתָּא מִעֲשָׂרָה
 פְּסוּלָה, בְּגִין (דף טו ע"ב) דְּלָאוּ אֵיהּ כְּלִילָא
 מִרְחָמֵי וְדִינָא.

הַגּוֹנֵף שְׁלֹא הִרְפִּין לְעִבְרָה, (שם שם) וַיִּלְבַּשׂ אֹתוֹ
 בְּגָדֵי שֵׁשׁ. הֵינּוּ רִזָּא דְּו"ו דְּשִׁמָּא
 קְדִישָׁא. הַרְגְּלִים שְׁלֹא הִלְכוּ לְדַבֵּר עִבְרָה, (שם)
 פּוּסוּק מ"ג) וַיִּרְכַּב אֹתוֹ בְּמִרְכָּבַת הַמִּשְׁנָה. בְּגִין דְּאֵית
 רְתִיכָא עִילָאָה, וְרְתִיכָא תַתָּאָה, וְיוֹסֵף זָכִי
 לְתַרְוּוּיָהּ, בְּגִין דְּנִטְר בְּרִית קְדִישָׁא.
 שַׁבָּת, ש' בַּת. בְּזִמְנָן שֶׁיִּתְחַבְּרוּ שְׁלֹשָׁה אֲבוֹת
 עִם הַמַּלְכוּת, שֶׁהִיא ב"ת, תִּקְרָא שַׁבָּת.

וַיִּטַּע אֶשֶׁל בְּבֵאֵר שְׁבַע (שם כא לג), הַקְּצוּץ שֶׁקָּצַץ
 אָדָם הָרֵאשׁוֹן, תִּקְנֹו אֲבָרָהֶם, וְהוּא בְּבֵאֵר
 שְׁבַע, שֶׁהִיא הַמַּלְכוּת. ד"א אֶש"ל, גּוֹוֹנֵי
 מַדּוֹת, שֶׁהֵם חַגְ"ת "אָדָם" שֶׁחַד "לְבָן
 הַמְּשִׁיף לָהּ מֵהֶם, בְּסוּד (שם כט ב) שְׁלֹשָׁה עֲדָרֵי
 צֹאן רֹבְצִים עָלֶיהָ.

